

Příběh romského uchazeče o byt:

Michalovi je 25 let a po škole si chtěl najít vlastní byt, ideálně někde blízko Baru. Několik inzerátů, na které volal, bylo stále aktuálních a hovor vždy probíhal slibně, ale když se osobně dostavil na prohlídku bytů, hned u dveří byl odmítnut. Narazil na praxi realitních kanceláří, které dle instrukcí vlastníků nepronajímají Romům byty kvůli jejich etnické příslušnosti.

Jak byste posoudili jednání pronajímatelů bytu?

- A) V pořádku, vlastník bytu si může nájemce vybírat, žijeme ve svobodné zemi.
- B) Jasně diskriminační jednání na základě národnosti.
- C) Čistý rasismus, teda přesvědčení, že Michal je méněcenný a já pronajímám jen bílým.

Posoudili bychom situaci jinak, kdyby Michalovi nebyl pronajatý byt z důvodu, že předchozí nájemníci byly také Romové a majiteli neplatili a spálili mu většinu parket v bytě?

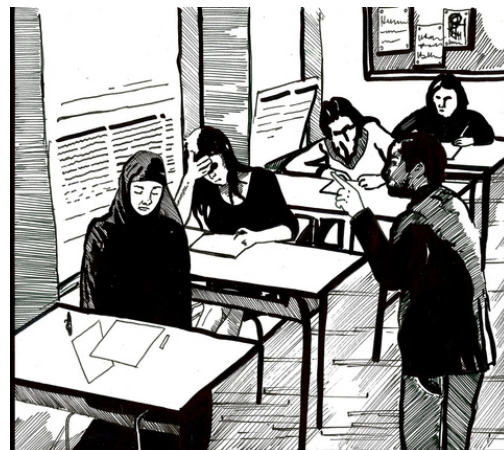
- A) Ano, nemůže přeci riskovat, že se to bude opakovat.
- B) Ano, všichni nebo většina Romů se takto chová.
- C) Ne, posoudili bychom ji stejně.

Jak byste se zachovali, kdyby jste byli vy vlastníci a veřejně nabízeli k pronájmu daný byt vy?

- A) Nepronajal/a bych mu ho - vím, že je to diskriminační, ale zkusil/a bych pro odmítnutí najít jiné důvody a dát byt někomu jinému.
- B) Pronajal/a bych mu ho - je mi to jedno, když mi bude platit, pronajmu ho třeba Marťanům.
- C) Pronajal/a bych mu ho - ale nejdřív bych si na něj zjistil/a informace od jeho předchozího domácího.

Příběh muslimské studentky se šátkem

Studentka Lina pochází z arabsky mluvící země, ve které je převládajícím náboženstvím islám. Lina je též muslimka a ve škole - ačkoli to školní řád přímo nezakazuje - nosí šátek, který ji zakrývá vlasy a krk (hidžáb). Část veřejnosti napsala do školy dopisy, ve kterých žádá ředitele, aby dívku ze školy vyloučil. Jako důvody uvádí nošení šátku ve škole, "propagaci islámu na sociálních sítích" a "šíření pro-islámských myšlenek" v jejím volném čase.

Jak byste posoudili jednání ředitele, pokud by Linu vyloučil z výše uvedených důvodů?

- A) V pořádku, především kvůli nošení muslimského šátku, které je v českých školách zakázáno.
- B) V pořádku, především z důvodu propagace islámu na sociálních sítích, kterou - i když je mimo školu - nelze tolerovat.
- C) Jako diskriminaci Liny, tedy jako protiprávní chování ředitele.

Změnila by se situace, kdyby školní řád plošně zakazoval žákům nosit v prostorách školy jakékoli pokrývky hlavy?

- A) Ne, svoboda náboženství a projevu jsou ústavní práva a stojí tak nad školním řádem.
- B) Ano, školní řád musí dodržovat všichni bez ohledu na jejich vyznání.

Jak byste se zachovali vy, pokud by se na vaši školu obraceli lidé a žádali vyloučení některé z muslimských žákyň kvůli výše uvedeným důvodům?

- A) Pravděpodobně podobně jako ti, co žádali vyloučení, měl/a bych strach, že muslim na škole bude ovlivňovat mě či spolužáky.
- B) Hledal/a bych možnosti, jak vyjádřit nesouhlas s výzvou k vyloučení a žákyni podpořit. Bylo by mi C) to jedno, nepovažoval/a bych za podstatné zaujmout jakýkoli postoj.

Příběh cizince cestujícího v tramvaji

Taye pochází ze Somálska, ale již několik let žije v České republice. Při cestě do práce se každý den setkává s tím, že lidé si od něj odsedávají a nechtějí vedle něj sedět. Taye je slušný, čistě oblečený, nezapáchá, neroztahuje se na dvě sedadla... Lidé se obávají jeho vzezření, které mají spojené s teroristy, a někteří se i bojí, že by jim mohl ublížit.

Jak byste posoudili chování cestujících, kteří si z těchto důvodů od cizince odsednou?

- A) Oprávněný strach, opravdu se bojí a nechtějí riskovat.
- B) Diskriminace, nesedí vedle něj jen z důvodu jeho barvy pleti nebo původu.
- C) To je xenofobie (strach až odpor k něčemu cizímu, často k cizincům).

Jak byste posoudili situaci, kdyby byl Taye vyloučen z přepravy z důvodu, že si od něj lidé odsedávají, a proto je zřejmě nebezpečný?

- A) Logické a oprávněné opatření řidičky tramvaje, musí přece zajistit bezpečnost přepravy.
- B) Diskriminace!

Jak byste se zachovali, kdyby jste byli svědkem, že si cestující nejen odsedávají, ale ještě Taya obtěžují, pokřikují na něj nadávky ohledně jeho původu a náboženství a vyhrožují mu, že ho z tramvaje vyhodí?

- A) Zavolal/a bych policii a informoval/a je o situaci.
- B) Odsedl/a bych si úplně. Tedy ven z tramvaje - bál/a bych se pokračování konfliktu a možného napadení, kdybych se Taya zastal/a.
- C) V rámci možností bych se Taya zastal/a, buď bych něco řekl/a, nebo si, ještě než se situace vyhroťí, například přisedl/a vedle něj a třeba s ním přátelsky na něco zavedl/a řeč.

Příběh romského návštěvníka baru

Parta mladých přátel jde do místního baru na diskotéku, všechny po zaplacení bez problémů pustí, když však přijde na řadu Samuel, jediný s tmavší pletí ze skupiny, vyhazovač má neurčité poznámky na jeho vzhled, ale dovnitř ho pustí. Ke kolegovi pak polohlasem utrousí: "Cikáni dementní, proč jenom musíme dovnitř pouštět i takovej póvl špinavej!"

Jak byste popsali dané jednání vyhazovače?

- A) Dopustil se diskriminačního jednání.
- B) To je rasismus, choval se k Samuelovi a obecně Romům rasisticky.
- C) Je to trestný čin (urážka, hanobení rasy národa nebo skupiny obyvatel).

Jak byste chování popsali, pokud by nadával Samuelovi veřejně do "dementního" a "špinavého" cikána, vyhodil ho ven a řval za ním, že jestli ještě jednou "sem strčí nos", tak mu tu "černou hubu rozfláká, že se neprobudí"?

- A) Diskriminace (nevpustil ho dovnitř na základě barvy kůže).
- B) Rasismus (měl rasistické poznámky).
- C) Toto už je trestný čin.

Jak byste se zachovali, pokud by nevpustili tvého kamaráda např. do hudebního klubu či na diskotéku a jinak všechny z vaší skupinky ano?

- A) Nenechal/a bych si tím zkazit večer, šli bychom dovnitř i bez něj - já přece nemůžu za to, že nás tam pustili a jeho ne.
- B) Nemlčel/a bych, něco bych udělal/a - třeba bych se dohadoval/a s "vyhazovačem", nebo bych se obrátil/a na provozního/majitele klubu, a kdyby na nevpuštění trvali, zavolal/a bych policii.
- C) S vyhazovačem by mi nepřišlo chytré se přít, ale rozhodně bych dovnitř bez kamaráda nešla/nešel. Našli bychom asi jiné místo, kam můžeme bez problémů všichni.

Příběh vietnamského prodavače

Vedle tramvajové zastávky si otevřel obchod s potravinami vietnamský podnikatel. Studenti střední školy, kteří se nudí při čekání na tramvaj, si do obchodu často chodí kupovat sladkosti. Pro zpříjemnění nudného čekání se prodavači posmívají, že šišlá, desetkrát se ho ptají, kolik mají zaplatit, smějí se, že pracuje od rána do večera, tykají mu a ptají se ho, jestli je vůbec přes ty šikmé oči vidí.

Jak byste posoudili jednání středoškoláků vůči vietnamskému obchodníkovi?

- A) Diskriminace (v jiných obchodech by si něco takového nedovolili).
 - B) Trestný čin nebo přestupek (urážejí prodavače).
 - C) Neslušné a neuctivé, ale z hlediska zákonů v pořádku.
- Z hlediska zákonů v pořádku.

Dopustili by se studenti nebo jiní zákazníci diskriminace, kdyby Vietnamcův krám schválně bojkotovali, protože nemají Asiaty rádi a pohrdají jimi? Kdyby chodili nakupovat záměrně jinač?

- A) Ano, kdyby tam nechodili kvůli jeho původu (barvě pleti), tak určitě diskriminují.
- B) Ne, když nemám rád Araby, Vietnamce nebo Židy, nemusím tam chodit a mohu svobodně nakupovat jinde.

Jak byste se zachovali, kdybyste viděli ve vietnamské nebo arabské večerce, že se někdo posmívá prodavači nebo obchodníkovi za přízvuk, slabou znalost češtiny, nebo zvyšuje hlas a prodavačům tyká?

- A) Většinou jsem to já, kdo tohle dělá, takže bych v tom asi dál pokračoval/a.
- B) Když by se k nim někdo choval vyloženě urážlivě nebo posměšné, tak bych se prodavače/obchodníka zastal/a, nebo bych se toho člověka zeptal/a, proč se k němu takto chová?
- C) Neměl/a bych asi odvahu zastat se ho proti někomu přímo, ale až by ten člověk odešel, řekl/a bych něco milého prodavači, aby věděl, že to neschvaluju.

Příběh homosexuálního páru

V parku na lavičce posedává a popíjí parta mladíků. Kolem nich se prochází pár dvou mužů středního věku, kteří se zamilovaně drží za ruce. Skupinka je z páru evidentně znechucena a začne na ně vulgárně pokřikovat a nadávat jim mimo jiné do "buzerantů". Když muži pokračují dál v procházce po své trase, parta je obestoupí a přejde od nadávek k fyzickému napadání.

Jak může být tato situace klasifikována?

- A) Rasismus (přesvědčení, že lidské rasy si nejsou rovny).
- B) To je trestný čin.
- C) Homofobie (vlastně zvláštní druh xenofobie, kdy pozorujeme strach až odpor k homosexualitě).

Jak byste se nejspíše zachovali, kdybyste incident viděli z nedaleké lavičky v parku?

- A) Nezapojil/a bych se nijak, bál/a bych se o svou bezpečnost.
- B) Zavolal/a bych policii a následně zůstal/a, abych mohl/a svědčit nebo nabídnout pomoc napadeným mužům.
- C) Postavil/a bych se partě sám/sama nebo rychle skočil/a pro pomoc kolemjdoucích.